

Els problemes de les NIIF

CHRISTOPHER W. NOBES

JULIE COOPER

Universitat de Reading, Inglaterra

Resum

La implementació de les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF) per grups espanyols cotitzats a partir del 2005 és una qüestió pràctica fonamental, que és discutida en un altre article d'aquesta revista. En canvi, aquest article examina diversos aspectes de les NIIF d'abast més ampli, de futura aplicació o de naturalesa més filosòfica.

Quatre seccions examinen algunes qüestions que afecten a tota la Unió Europea. La primera és la resposta dels països de la Unió Europea al permís d'utilitzar les NIIF en estats financers individuals (no consolidats). Després, es pren Alemanya i el Regne Unit com exemples de països diferentment afectats pel canvi a NIIF (tant per a estats consolidats com no consolidats). La tercera qüestió és la imposició de les NIIF, que varia en escala nacional dintre de la Unió Europea. Finalment, l'article analitza el context polític de les NIIF, sobretot la relació entre l'IASB i la Unió Europea. Es proposen hipòtesis per a explicar els desenvolupaments actuals o predir els futurs.

Paraules clau

Normes Internacionals de Comptabilitat, Normes Internacionals d'Informació Financera, NIC, NIIF, IASB.

1. NIC/NIIF en Estats Financers no consolidats

En tots els països de la Unió Europea, els càlculs fiscals estan basats en els beneficis imposables de les empreses individuals en comptes d'empreses consolidades. Fins i tot en països en els quals diverses formes de «grups fiscals» estan disponibles, «el grup» a efectes fiscals no és el mateix que el grup a efectes comptables (Lamb, 1995); de forma més òbvia, els grups fiscals generalment exclouen companyies estrangeres. De la mateixa manera, la definició d'ingressos legalment distribuïbles està basada en els ingressos d'empreses individuals i no en els de grup. Per tant, l'adopció de les NIIF per a la comptabilitat consolidada no té impacte directe en el càlcul de la base imposable o distribuïble. Aquesta és una raó per la qual la Regulació 1606/2002 de la Unió Europea imposa les NIIF només per a les estats financers consolidats.

No obstant això, la Regulació contempla que els Estats membres permetin o requereixin que les companyies usin les NIIF en comptes de la normativa nacional per als estats financers individuals. Els Estats membres han respost de maneres diferents. Per a un país on la base imposable és idèntica, o molt propera, al resultat comptable, l'adopció de les NIIF en els comptes anuals individuals serà problemàtica. Si les NIIF es fessin obligatòries en tal país, els beneficis canviarien i, per tant, també els impostos. A més, quan l'IASB esmeni o afegeixi una norma en el futur, tindrà, de nou, un impacte en els beneficis de nou. El país perdria el control del seu règim fiscal. Si les NIIF es fessin voluntàries, apareixeria un problema addicional: les companyies podrien triar les seves rendes imposables.

Llavors, la hipòtesi ha de ser que les NIIF només poden ser permeses com a base legal per a companyies en països on existeixi una àmplia desconexió entre fiscalitat i informació financera. El grau de desconexió ha estat investigat en diversos països (p. ex. Hoogendoorn, 1996; Lamb et al., 1998). Els resultats coincideixen en que la connexió entre fiscalitat i comptabilitat és més propera en la majoria dels països continentals (excloent Dinamarca, els Països Baixos i Noruega) que en els EE. UU, el Regne Unit o països estretament units a ells. Això coincideix amb alguns estudis sobre la classificació de la comptabilitat (p.ex veure Nobes, 1998).

En la Taula 1 es pot observar que aquesta hipòtesi neix, en gran part, per la resposta de països d'Unió Europea a l'adopció de les NIIF. La meitat superior de la taula correspon al món 'anglosaxó' identificat en la literatura. Xipre i Malta són membres de la Commonwealth, amb una llarga història de desconexions entre fiscalitat i comptabilitat. Són països petits sense sistema de comptabilitat de collita pròpia, cosa que els facilita abandonar les seves regles nacionals. En l'altre extrem, Bèlgica i Espanya encara mos-

Taula 1. Algunes reaccions a la Unió Europea a l'Ús Opcional de les NIIF per a Estats No Consolidats

• Ús Obligatori	- Xipre, Malta
• Empreses que cotitzen, obligatori Empreses que no cotitzen, opcional*	- Dinamarca
• Opcional*	- Regne Unit, Països Baixos, Noruega
• Empreses que cotitzen, obligatori Empreses que no cotitzen, prohibit*	- República Txeca
• Opcional, però només per als estats financers	- Alemanya
• Prohibit	- Bèlgica, Espanya

Nota: en molts països, hi ha projectes per a fer que les regles nacionals convergeixin cap a les NIIF.
* Implicació de dos punts de partida diferents per a renda imposable.

tren vincles substancials entre fiscalitat i informació financera (p. ex. veure Oliveras, Puig, 2006).

Per tant, l'ús de les NIIF per a empreses individuals no està permès a Espanya. Una versió d'això s'aplica a Alemanya: les NIIF estan permeses en companyies individuals, però només si els comptes també s'elaboren en normativa alemanya a efectes fiscals i de distribució (Haller, 2004).

El país més interessant de la Taula 1 és la República Txeca. Com a Dinamarca, és necessari que les companyies txeques que cotitzen a borsa usin les NIIF en els seus informes individuals així com en els seus informes de grup. No obstant això, actualment, la República Txeca no ha donat elecció a la gran majoria de companyies que no cotitzen, perquè està preocupada per les implicacions fiscals (Pricewaterhouse Coopers, 2004).

Aquestes interessants i variades respostes dins de la Unió Europea seran probablement resoltes a mitjà termini. Suggerim que la posició d'equilibri és aquesta: (i) es requerirà finalment que les companyies usin les NIIF per a l'informe financer (cotitzin o no, i sigui o no consolidat l'informe); i (ii) les autoritats nacionals crearan definicions legals per a renda imposable i ingressos distribuïbles.

Els motius de la primera conclusió (conseguint ús uniforme de NIIF) es basa en que és ineficaç entrenar a comptables, auditors i usuaris a dos sistemes de comptabilitat, i és ineficaç per a grups utilitzar dos sistemes segons la part que correspongui de l'informe financer. La segona conclusió

(desconnexió entre fiscalitat/informació financera), que ja funciona en la major part del món de parla anglesa, es manté perquè els estats no desitjaran lliurar les seves definicions d'impost i distribució al IASB.

2. Efecte de les NIIF en la Unió Europea

L'efecte de canviar a la NIIF depèn de la posició inicial del sistema de comptabilitat nacional particular. Els efectes a Espanya han estat examinats en un altre article d'aquesta revista. Els efectes a Alemanya i al Regne Unit són examinats aquí. Aquests dos països són triats perquè són les majors economies de la Unió Europea i encara mostren una comptabilitat nacional molt dispar. Els efectes es poden resumir examinant actius, passius i guanys. Això es pot veure en les taules 2, 3 i 4. S'observen més referències «NC» (cap canvi) per al Regne Unit en relació a Alemanya, expressant la proximitat relativa del Regne Unit a les NIIF. Una explicació més detallada es pot trobar en altres referències acadèmiques p. ex. Cairns i Nobes (2000) i IFAD (2001).

Les Taules 2 i 4 suggereixen que els actius i els guanys generalment incrementaran a Alemanya. Una altra manera de mesurar l'abast dels efectes és analitzar les conciliacions entre la pràctica nacional i les NIIF. A l'escriure aquest article, existia poca informació sobre reconciliacions per al Regne Unit, però existeix una anàlisi de diverses companyies alemanyes disponible (Moya, Perramon i Constans, 2004).

Taula 2. Efectes de l'adopció de NIIF en els Actius

		Regne Unit	Alemanya
IAS 2	Sense LIFO	NC	+
IAS 11	Contractes	NC	+
IAS 12	Impostos diferits	NC	+
IAS 16	Amortització	+	+
IAS 17	Arrendaments (arrendatari)	NC	+
IAS 21	Saldo monetari en moneda estrangera	NC	+
IAS 31	<i>Joint Ventures</i>	NC/+	NC
IAS 36	Test de deteriorament	NC	+
IAS 38	Costos de Desenvolupament	+	+
IAS 39	Actius Financers	+	+
IAS 40	Propietats d'inversió	NC/-	NC/+
IFRS 3	Fons de comerç	+	+

Taula 3. Efectes de l'adopció de NIIF en els Passius

		Regne Unit	Alemanya
IAS 10	Dividends proposats	-	NC
IAS 12	Impostos diferits	+	+
IAS 17	Arrendaments (arrendatari)	NC	+
IAS 19	Pensions	+	+
IAS 31	<i>Joint Ventures</i>	NC/+	NC
IAS 32	Accions preferents	+	+
IAS 32	Obligacions convertibles	-	-
IAS 37	Provisions	NC	-
IAS 39	Passius financers	?	?
IFRS 3	Passius contingents	NC	+

Taula 4. Efectes de l'adopció de NIIF en els beneficis

		Regne Unit	Alemanya
IAS 2	Sense LIFO	NC	+
IAS 2	«Cost net de reposició» no «cost de reposició»	NC	+
IAS 8	Correcció d'errors/canvis en polítiques comptables	NC	+/-
IAS 11	Guany sobre contractes no finalitzats	NC	+
IAS 16	Amortització més lenta	NC	+
IAS 16	Valors residuals actuals	+	+
IAS 17	Capitalització de l'arrendament financer	NC	+/-
IAS 19	Despeses de pensió modificades	+/-	-
IAS 21	Guany de canvi pendents reconeguts	NC	+
IAS 32	Interessos d'obligacions convertibles	+	+
IAS 32	Dividends preferents	-	-
IAS 36	Disminució de deterioraments	NC	+
IAS 37	Reducció de provisions	NC	+
IAS 38	Capitalització dels costos de desenvolupament	+	+
IAS 39	Valoració a valor raonable	+	+
IAS 40	Guany d'inversions en propietats	+	NC?
IAS 41	Guany en actius biològics	+	+
IFRS 2	Pagaments basats en accions	-	-
IFRS 3	Test de deteriorament del fons de comerç	+/-	+/-

Claus per a les Taules 2, 3 y 4:

- + = més o reconeixement més ràpid de beneficis
- = menys o reconeixement més lent de beneficis
- NC = cap canvi substancial

Suggerim que el nivell d'ajustament de la normativa comptable nacional d'un país a les NIIF pot ser avaluat segons les classificacions esmentades. És a dir, si els ajustaments són superiors per a Alemanya que per al Regne Unit, també seran majors per a Bèlgica o Espanya en comparació a Dinamarca o als Països Baixos.

3. Adopció de les NIIF

En els anys 90, la conformitat amb l'adopció de les NIIF va ser desigual entre les companyies que reclamaven la total conformitat i tenien un informe d'auditoria net (p. ex. Cairns, 1999; Street i Bryant, 2000; Street i Grey, 2002; Glaum i Street, 2003). El motiu principal era la manca de mecanismes d'imposició en la major part de l'Europa continental. En el 2004, el Comitè Europeu de Reguladors de Valors (CESR) va publicar una declaració de principis sobre l'adopció de les NIIF. Aquesta declaració suggeria que cada estat havia d'establir un cos independent per a supervisar el compliment amb les NIIF en les societats cotitzades. Es van perfilar dos models per a garantir el compliment de la normativa internacional. El primer consistiria en un organisme regulador amb el suport del govern, com la SEC (Securities and Exchange Commission) dels Estats Units, fundada en 1934 després del *crash* de Wall Street (Zeff, 1995). El segon model confiaria en el sector privat, semblança al *Financial Reporting Review Panel* (FRRP) del Regne Unit que va ser establert com part del nou sistema regulador en 1990 (Hines et al., 2000; Peasnell et al., 2001).

L'organisme francès, la *Autorité des Marchés Financiers* (que va substituir la COB en 2003), la *Commissione Nazionale per li Società i la Borsa d'Itàlia* i la *Comissió Nacional del Mercat de Valors* (CNMV) a Espanya són organismes a l'estil de la SEC. Els Països Baixos i Noruega són exemples de països que posen institucions similars en el seu lloc.

El model de sector privat ha estat seguit per Alemanya i Suècia. Àustria i Irlanda també han creat tals organismes. Per a qualsevol tipus d'organisme, el CESR suggereix que l'antiga política del FRRP en el Regne Unit de reaccionar a queixes sobre la comptabilitat és insuficient: és necessària alguna forma de revisió de mostres d'estats financers.

Deu països europeus i els EE. UU. han estat esmentats en aquesta secció. Podem observar que no hi ha cap hipòtesi per a explicar la fractura d'aquests països entre els dos models. Encara que no és sorprenent que Irlanda segueixi el model del Regne Unit o que Àustria segueixi l'alemany, és necessari augmentar la investigació per a establir, per exemple, per quina raó Noruega i Suècia han pres aproximacions diferents.

4. El context polític

La preocupació que la pressió política podria interferir en la normativa comptable ha estat expressada durant molts anys (p. ex. Solomons, 1978; Zeff, 1978). La font principal de pressió política la constitueixen les companyies, que poden tractar d'aconseguir que auditories o polítics els donin suport. Els directius de les companyies tenen diverses motivacions en el moment de pressionar: per exemple, oposar-se a normes que incrementin els ingressos, en indústries regulades; oposar-se a normes que redueixin els beneficis, quan les compensacions econòmiques depenen de preus d'accions o beneficis; oposar-se a canvis o exigències addicionals, a fi de controlar despeses d'auditoria i preparació (Watts i Zimmerman, 1979). Per descomptat, en un context dominat per la fiscalitat, totes les empreses probablement pressionaran contra propostes que augmentin ingressos; veure, per exemple, la implementació alemanya de la Quarta Directiva de la Unió Europea (Ordelheide, 1990).

En els EE.UU., la participació política ha estat estudiada en el context de la inversió en crèdits fiscals i la comptabilitat del petroli i del gas (Gorton, 1991). Més recentment, Mozes (1998) descriu com la pressió de les empreses, a través del Congrés, va conduir a l'abandó pel FASB (òrgan regulador en EUA) de les seves propostes comptables sobre els pagaments basats en accions. En el Regne Unit, la pressió ha estat estudiada en relació a normes comptables en investigació i desenvolupament (Hope i Briggs, 1982), impostos diferents (Hope i Briggs, 1982), fons de comerç (Nobes, 1992) i de forma més general (Nobes, 1991). A Espanya, la pressió ha pres un camí diferent. Les grans companyies han convençut a la CNMV a eximir-los d'obligacions particulars de la llei (Amat i Gowthorpe, 2005).

És interessant observar que els contextos als EE.UU. i Regne Unit són diferents. És a dir, la raó de la pressió en els EE.UU. és que la SEC imposa les normes de la FASB. D'aquesta manera, les companyies registrades en la SEC no poden escapar de les normatives. Per tant, en propostes que els afectarien negativament, les companyies pressionen la FASB, la SEC i el Congrés que patrocina i aprova els nomenaments de la SEC. La FASB ha de tenir en compte aquestes pressions perquè la SEC podria retirar el seu suport o el Congrés podria passar un decret que invalidés una norma. A diferència, la ja citada investigació del Regne Unit examina els 20 anys de vida del Comitè de Normes Comptables (ASC) durant els quals no existia cap agència que supervisés el seu compliment. En tal context, el ASC va haver d'evitar normes impopulars per una raó diferent: tals normes podrien conduir a d'incompliment extens que minaria el sistema de fixació de normes.

L'IASC era molt menys susceptible a la pressió política del que ho eren els EE.UU. o els reguladors del Regne Unit, ja que cap agència vigilava el compliment dels seus estàndards i perquè no hi havia cap expectativa de consentiment ferm en cap país en particular. No obstant això, el final de la vida de l'IASC (en 2001) va coincidir amb un gran canvi en aquest context. Concretament, com s'ha dit abans, la Regulació de la Unió Europea de 2002 posa la força de la llei després de les NIIF per als estats consolidats de les societats que cotitzen en borsa. Això augmenta enormement la probabilitat que l'IASB sigui subjecte a la pressió política. Els temes tractats per Zeff (2002) adverteixen en aquest sentit.

La Regulació de la Unió Europea requereix la utilització de les NIIF validades per la Comissió europea en el consell del seu Comitè Regulador de la Comptabilitat (ARC), que conté a un representant de cada Estat membre. El ARC és aconsellat per un organisme d'experts del sector privat, el Grup Consultiu Europeu d'Informes Financers (EFRAG). El procés d'aprovació implica considerar si una norma contribueix cap a un punt de vista veraç i just i, si és propícia al públic europeu, criteris més aviat subjectius.

Els procediments del EFRAG requereixen recomanar l'aprovació a excepció de que una majoria substancial s'hi oposi. A la NIC 39 (Instruments Financers), el EFRAG va viure la posició curiosa de recomanar l'aprovació malgrat tenir la majoria dels seus membres oposant-se. En reunions del ARC al juliol i setembre de 2004, els Estats membres es van separar, i la Comissió no va poder validar la NIC 39, quan diversos dels principals països (incloent França i Espanya) s'hi van oposar.

Les dues qüestions principals eren les següents. Primer, la NIC 39 va ser esmenada al març de 2004 per a permetre que les companyies designessin qualsevol passiu financer com valorat «a valor raonable a través de pèrdua o guany», és a dir, es va permetre valorar a preus de mercat. L'objectiu principal era permetre que les institucions financeres aparellessin el tractament del seu passiu amb el del seu actiu. No obstant això, el Banc Central Europeu (ECB) es va oposar a que les companyies poguessin reduir el valor del seu passiu quan caigués el valor de mercat. Es va creure que això tenia efectes enganyosos en el càlcul de les ràtios de suficiència de capital. Finalment, la Comissió va desestimar aquesta opció de la versió aprovada de la NIC 39. Això es pot considerar com una interferència política en el sentit que l'interès del ECB no està en els inversors, sinó en l'ús d'estats financers amb un objectiu regulador per al qual el ECB podria haver inventat les seves pròpies definicions.

La segona qüestió fa referència a la comptabilitat de cobertura (*hedge accounting*). Els òrgans reguladors ja havien anunciat (JWG, 2000) que no hi hauria d'haver cap comptabilitat de cobertura. No obstant això, la NIC

39 permet la comptabilitat de cobertura si se satisfan diversos criteris. En la majoria de les lleis nacionals europees, la comptabilitat de cobertura no està regulada, i els bancs (majoritàriament francesos) van pressionar al llarg del 2003 i 2004 per a una reducció de les restriccions de la NIC 39 contra la cobertura. La pressió política va conduir a que la Comissió ampliés el permís sobre les taxes d'interès dels principals dipòsits de cobertura en la versió aprovada de la NIC 39.

Encara que per a una companyia sigui possible obeir simultàniament les NIIF i les NIIF validades per la UE (decidint no acollir-se a l'opció de valor raonable de la NIC 39 o a l'opció de cobertura), la creació d'una segona versió de la NIC 39 estableix un precedent alarmant. Ara que s'ha vist que la pressió política pot funcionar, molts partits poden estar temptats a utilitzar-la.

5. Síntesis

L'arribada de les NIIF en els estats financers consolidats d'empreses cotitzades ha posat en relleu on poden sorgir diferències a nivell de la UE. Aquest article examina algunes d'aquestes diferències, i construeix hipòtesis per a explicar o predir desenvolupaments.

En primer lloc, va ser possible predir com els països de la UE respondrien al permís d'utilitzar les NIIF en estats financers no consolidats. Per a això, classifiquem els països segons la seva relació entre fiscalitat i comptabilitat, aquells que aquesta relació és propera, la utilització de les NIIF ha de ser restringida.

En segon lloc, l'abast i el tipus d'ajustos per a passar de les pràctiques nacionals a les NIIF depenen, naturalment, del punt de partida. Una vegada més, classificacions de la comptabilitat. L'article examina els ajustaments benvolguts a actius, passius i beneficis, i suggereix la direcció dels canvis i que assenyali quins són els principals. Per a Alemanya són necessaris més ajustos que per al Regne Unit.

En el passat, el control sobre la normativa utilitzada en els estats financers consolidats ha estat feble en alguns països. Existeixen dos models bàsics proposats per a la utilització obligatòria de les NIIF a partir del 2005: regulació pública versus privada. No existeix un hipòtesi clara en aquest moment per a explicar les decisions que s'han realitzat en els diferents països de la UE.

La pressió política en els reguladors ha estat examinada amb detall en altres estudis en els EE.UU. i en el Regne Unit. Semblen començar a fer-se realitat les prediccions d'un increment de la pressió política sobre l'IASC/IASB, especialment des de fonts europees.

Bibliografia

- AMAT, O., GOWTHORPE, C. (2005) 'Creative Accounting: Some Ethical Issues of Macro- and Micro-Manipulation' *Journal of Business Ethics*, 57 (1), pp.
- CAIRNS, D. (1999), 'Degrees of compliance', *Accountancy (International)*, September, pp. 68 – 69.
- CAIRNS, D. I NOBES, C.W. (2000), *The Convergence Handbook*, Institute of Chartered Accountants in England and Wales, London.
- GLAUM, M. I STREET, D. (2003), 'Compliance with the disclosure requirements of Germany's new market: IAS versus US GAAP', *Journal of International Financial Management and Accounting*, Vol. 14 (1), pp. 64 – 100.
- GORTON, D.E. (1991), 'The SEC decision not to support SFAS 19', *Accounting Horizons*, March.
- HALLER, A. I EIERLE, B. (2004), 'The adaptation of German accounting rules to IFRS: A legislative balancing act', *Accounting in Europe*, September.
- HINES, T., MCBRIDE, K., FEARNLEY, S. I BRANDT, R. (2000), 'We're off to see the wizard: An evaluation of directors' and auditors' experiences with the Financial Reporting Review Panel', *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 14, No. 1.
- HOOGENDOORN, M. (1996), 'Accounting and taxation in Europe – a comparative overview', *European Accounting Review*, Vol. 5, Supplement.
- HOPE, T. AND BRIGGS, J. (1982), 'Accounting policy making – some lessons from the deferred taxation debate', *Accounting and Business Research*, Spring.
- HOPE, T. AND GRAY, R. (1982), 'Power and policy making: the development of an R & D standard', *Journal of Business Finance and Accounting*, Winter.
- IFAD (2001), *GAAP 2001; A Survey of National Accounting Rules*, PricewaterhouseCoopers; also available at www.ifad.net.
- JWG (2000), *Draft Standard on Financial Instruments and Similar Items*, Joint Working Group of Standard Setters (including, IASC, FASB and ASB).
- LAMB, M. (1995), 'When is a group a group? Convergence of concepts of 'group' in European Union corporation tax', *European Accounting Review*, Vol. 4 (1).
- LAMB, M., NOBES, C.W. I ROBERTS, A.D. (1998), 'International variations in the connections between tax and financial reporting', *Accounting and Business Research*, Summer.

- MOYA, S., PERRAMON, J. & CONSTANS, A. (2004), 'IFRS adoption in Europe: expected impact in Spain based upon German experience', working paper, Pompeu Fabra University.
- MOZES, H.A. (1998), 'The FASB's conceptual framework and political support: the lesson from employee stock options', *Abacus*, September.
- NOBES, C.W. (1991), 'Cycles in UK standard setting', *Accounting and Business Research*, Summer.
- NOBES, C.W. (1992), 'A political history of goodwill in the UK: An illustration of cyclical standard setting', *Abacus*, Vol.28, No.2.
- NOBES, C.W. (1998), 'Towards a general model of the reasons for international differences in financial reporting', *Abacus*, Vol.34, No.2.
- OLIVERAS, E. AND PUIG, X. (2005), 'The changing relationship between tax and financial reporting in Spain', *Accounting in Europe*, Vol. 2.
- ORDELHEIDE, D. (1990), 'Soft transformations of accounting rules in the 4th Directive in Germany', *Les Cahiers Internationaux de la Comptabilité*, Editions Comptables Malesherbes, 3: 1-15.
- PEASNELL, K.V., POPE, P.F. I YOUNG, S.E. (2001), 'The characteristics of firms subject to adverse rulings by the Financial Reporting Review Panel', *Accounting and Business Research*, Vol. 31, No. 4.
- PRICEWATERHOUSECOOPERS (2004), *New Concept of Legislative Regulation of Accountancy and Application of IAS in the Czech Republic*, PricewaterhouseCoopers.
- SOLOMONS, D. (1978), 'The politicization of accounting', *Journal of Accountancy*, November.
- STREET, D.L. I BRYANT, S.M. (2000), 'Disclosure level compliance with IASs: A comparison of companies with and without US listings and filings', *International Journal of Accounting*, Vol. 35 (3), pp. 305 – 329.
- STREET, D.L. I GRAY, S.J. (2002), 'Factors influencing the extent of corporate compliance with International Accounting Standards', *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol. 11, No. 1, pp. 51 – 76.
- WATTS, R.L. I ZIMMERMAN, J.L. (1978), 'Towards a positive theory of the determination of accounting standards', *Accounting Review*, January.
- ZEFF, S.A. (1978), 'The rise of economic consequences', *Journal of Accountancy*, December.
- ZEFF, S.A. (1995), 'A perspective on the U.S. public/private-sector approach to the regulation of financial reporting', *Accounting Horizons*, Vol. 9, No. 1.
- ZEFF, S.A. (2002), 'Political lobbying on proposed standards: A challenge to the IASB', *Accounting Horizons*, Vol. 16, No. 1.